

Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaohje vammaisten perhehoidolle, palkkioille ja kulukorvauksille, esitys 14.11.22

Päätettävän toimintaohjeen pohjaksi on suoraan kopioitu teksti, mikä löytyy ainakin THL:n verkkosivuilta otsikolla ” Lastensuojelun käsikirja”. Me perhehoitolain alaisina työskentelevät toimeksiantosuhteiset kehitysvammaisten pitkäaikaiset perhehoitajat teemme työtämme kokoaikaisesti ja päätoimisesti sekä vielä pitkäaikaisina perhehoitajina kirjaimellisesti 24/7 ja 365vrk/vuosi. Me, jotka teemme työtä kehitysvammaisten toimeksiantosuhteisina pitkäaikaisina perhehoitajina, emme ole lastensuojelun sijaisvanhempia emmekä toimi sijaisperheinä toisin kuin päätöksenteon pohjaksi kopioitu teksti antaa virheellisesti ymmärtää.

Kun nyt esitetyssä toimintaohjeen pohjatekstissä puhutaan esim. ”... silloin kun perhehoitaja työskentelee päätoimisesti...”, tämä viittaa nimenomaan lastensuojelun sijaisvanhemmuuteen. Sijaisvanhempi voi lapsen/nuoren tms. päivähoidon/koulupäivän aikana tehdä omaa päätoimista työtään. Meille toimeksiantosuhteisille kehitysvammaisten pitkäaikaisille perhehoitajille työmme on aina päätoimista työtä, josta saamme ainoan korvauksemme työstä.

Jo pelkästään tästä lähtökohdasta käsin meitä, jotka teemme perhehoitotyötä kehitysvammaisten toimeksiantosuhteisina pitkäaikaisina perhehoitajina, ei voi pelkästään ”copy pastaamalla” laittaa samaan kategoriaan lastensuojelun puolella työskentelevien toimijoiden tai muiden toimijoiden kanssa. Nyt päätöksenteon pohjaksi kopioitu teksti sisältää sellaisia lukuisia ”puutteita”, että me kehitysvammaisuuden pitkäaikaiset toimeksiantosuhteiset perhehoitajat koemme äärimmäisen tärkeäksi tuoda mukaan päätöksentekoon sekä sen taustalle joitakin huomioitamme.

Esitykseen toimintaohjeeksi vammaisten henkilöiden perhehoidolle haluamme tuoda esille meille, nimenomaan keva-puolen perhehoitajille muutaman elintärkeän kohdan:

1. Perhekodin koko

Odotamme lisättäväksi poikkeamissäädöksen perhekodin kokoon (7§) koskien tilannetta, jossa perhekodissa hoidetaan vain täysi-ikäisiä, perhehoitolaki 9 §.

2. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset

Hoitopalkkioiden määrien tulee perustua henkilön hoidettavuuteen. Tavoitteena pitää olla, että vammaisten henkilöiden perhehoidon vaativuus huomioiden, 1. maksuluokkaan sijoitetaan vain poikkeustapauksissa. Maksuluokka 3. korvaa laitoshoidon -kriteeriä tulee harkita, koska perhehoito on välimuotoinen hoitomuoto. Kolmannen maksuluokan lisäksi tarvitaan ehdottomasti mahdollisuus yksilölliseen harkintaan, eli maksuluokka 4, jotta perhehoitolain 16 § toteutuu.

Kulukorvausten tasojen tulee vastata todellisia kustannuksia. Nyt käsillä olevan esityksen mukaan kulukorvausta nostettaisiin vain 2,2%, eli 15eur!

Alla todellisten kustannusten nousu tällä hetkellä:

- Ruuan hinta on noussut tänä vuonna per. henkilö 13%, eli 18e/kk/henkilö.
- Sähkön energiahinta on noussut 600%, eli 156,25e/kk/henkilö 6:lla hoidettavalla (tämä ei sisällä sähkön siirtokuluja) ja mihin sähkön hinta tuleekaan talvella vielä nousemaan.
- Vakuutusmaksujen hinta on noussut 3%, 0,81e/kk/henkilö
- Polttoaineen hinta on noussut 60%, eli 2,63e/kk/henkilö (ei sisällä auton kulumista).
- Vesimaksu ovat noussut 1,09e/kk/henkilö
- Jättemaksu nousee 7-10%, 0,39e/kk/henkilö

Alla lueteltu eri tuotteiden hintojen nousuja:

- jääkaapit, pakastimet 8,28%= 1,03e/kk/henkilö
- pesukoneet, kuivausrummut ja astianpesukoneet 8%=0,47e/kk/henkilö
- liedet 6,2%=0,25e/kk/henkilö
- mikroaaltouunit 5,85%=0,07e/kk/henkilö
- puutarhatarvikkeet 19,12%
- kasvit ja kukat 7,01%=1,09e/kk/henkilö
- kodin ja puutarhan työkalut ja laitteet 5,16%
- valaisimet 10,26%
- nuohous (kaksi hormia)5,26%=0,05e/kk/henkilö

Perhehoidossa asuintilojen/kiinteistöjen kuluminen on normaalia suomalaista perhettä 45-60% nopeampaa. Suomessa perheiden koko vuonna oli 2,72/asukasta / kiinteistö tai asuinhuoneisto. Keskimäärin voidaan ajatella, että kiinteistöjen kuluminen kehitysvammaisten perhehoidossa on n.50% nopeampaa kuin normaalissa 2,72 henkilön perheessä.

Asuinpinta-alaan suhteutettuna asuntojen remointitarvikkeiden kulut olivat v. 2020 /m² 23,35/e/m². Hintojen nousu pelkästään kiinteistön remointitarvikkeiden kuluissa on 16,2%. Asuntoja remontoidaan keskimäärin 20vuoden välein. Asuntojen korjauskulut ovat nousseet 5,44e/kk/henkilö.

Näin ollen kulukorvauksen suuruus pitäisi olla minimissään 187,57e + 645,50e = 833,07e/henkilö vuonna 2023. Esimerkkeinä mainittakoon, että tälläkin hetkellä esim. Vaalijala muutamit muut sijoittajat maksavat kulukorvauksia keskimäärin 787,05eur/kk. Lisäksi Kuopio maksoi vuonna 2017 kulukorvausta kahden asukkaan osalta keskimäärin 908,75. Tämän jälkeen Kuopio muutti yksipuolisesti kahdenvälisen toimeksiantosopimuksen maksuperusteita edes kuulematta sopimuksen toista osapuolta siten, että luotiin kolme maksuluokkaa perhehoitajan maksupalkkioille ja kulukorvauksille. Tässä kohden kuopiolaisten asukkaiden perhehoitajat menettivät ”yhdessä yössä, kysymättä ja pyytämättä” vähintäänkin 30% aiemmin sovitusta ja maksetusta.

Pyydämme päätöksessä huomiomaan, että yllättävien hinnannousujen ja kulujen nousemisen takia kulukorvausten määrään pitäisi reagoida reaaliaikaisesti, esim. tarvittaessa nostamalla kulukorvausten tasoa vaikka määräaikaisesti nousseiden kulujen mukaisesti.

Emme myöskään voi missään tapauksessa hyväksyä esityksessä mainittua perhehoitajan palkkion jakamista palkkion ja kulukorvausten jakamista puolisojen kesken.

3. Perhehoitajan oikeus vapaaseen

2 vrk/kk on ehdottomasti täysin riittämätön turvaamaan jaksamista 24/7 -tehtävässä! Perusmäärä vapaisiin liittyen on vähintään 3 vrk /kk. Haluamme tuoda huomioon, että esim. Etelä-Savon hyvinvointialueen vastaavassa valmistelussa puhutaan vapaista määrällä 5 vrk/kk.

Meille on tässä syntymässä epätasa-arvoisia tilanteita, joissa perhehoitajina toimivan pariskunnan toiselle puolisolle kertyy vapaata esim. Etelä-Savon alueen hoidettavasta 5vrk/kk ja toiselle puolisolle kertyy samaan aikaan vapaata Pohjois-Savon alueen hoidettavasta 2vrk/kk.

Odotamme, että vapaalle lähtö- ja paluupäivä eivät vähennä vapaapäivien määrää.

5. Lopuksi haluamme avattavan kirjallisesti selväksi, että toimeksiantosuhteinen perhehoito tapahtuu perhehoitolain alaisuudessa. Näin ollen esim. valvontavastuu tästä hoitomuodosta kuuluu aina sijoittajakunnalle, ei AVI:lle. Toimeksiantosuhteinen perhehoito ei suoraan kuulu missään kohtaa AVI:n toimipiiriin.

Toivomme, että perehtyisitte Perhehoitoliiton kehittämispäällikkö Maria Kuukkasen su 13.11. aluehallituksen jäsenille lähettämään sähköpostiviestiin. Siellä tuodaan esille samoja huomioita, kuin mitä me itse perhehoitajatkin tässä omassa viestissämme tuomme esille, mutta vielä lukuisia muitakin erittäin tärkeitä huomioitavia asioita. Koska esitysteksti on pohjaltaan meidän keva-puolen pitkäaikaisten toimeksiantosuhteisten perhehoitajien kannalta kovin heikko eikä se ota huomioon useita työmme tekemisen, sen kannattavuuden sekä sen jatkon ja jatkumisen kannalta erittäin tärkeitä asioita, **kohteliaasti esitämme, että tämä asia ja esitys palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.**

Odotamme myös, että meitä kuullaan meihin liittyvissä asioissa, kuten nyt tämän ko. asian valmistelussa.

Me pitkäaikaiset toimeksiantosuhteiset perhehoitajat teemme työtä kehitysvammaisten aikuisten kanssa. Useammalla heistä on monenlaisia haasteita elämässään. Me vastaamme niihin haasteisiin 24/7. Olemme antaneet tälle työlle kotimme ja koko perheemme, ystävyysuhteemme, juhlapyhät sekä arkemme. Olemme olleet motivoituneita ja työstämme joka päivä uudelleen innostuneita. Asiat ja huomiot, jotka nostimme esille, ovat meille elintärkeitä. Kaikki vammaisten asumispalvelujen ja sijoittamisen muodot, kuten lastensuojelu ja ikäihmisten hoiva ovat tärkeitä ja tarpeellisia. Toivomme, että joskus ja nimenomaan nyt tärkeässä uudessa nivelvaiheessa, myös meidän keva-puolen perhehoitajien työ ja tarpeemme työn jatkamiseksi otettaisiin huomioon.

Jos esim. 10 hoidettavaa irtisanotaan, se maksaa vuodessa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle 2190600e - 4590600e enemmän kuin tällä hetkellä. Kehitysvammaisten perhehoito on 2260% kalliimpaa laitospalveluissa hoivapaikassa/yrittäjähoivapaikassa kuin toimeksiantosuhteisessa perhekodissa. Eli pitkäaikaiset toimeksiantosuhteiset perhehoitajat tekevät kehitysvammaisten hoivatyötä 11-23/krt halvemmalla. Ajatelkaa jos saisitte toimeksiantosuhteisiä perhehoitajia vaikka 10 henkilölle lisää. Hyvinvointialue säästäisi vuodessa 2,19-4,59miljoonaa vuodessa! Toimeksiantosuhteinen perhehoito ei ole pelkästään kunnille ja tuleville hyvinvointialueille ylivoimaisesti halvin, mutta myös hoitotuloksiltaan paras hoivan ja sijoituksen muoto.

Vaalijala on vuosien saatossa ollut aina edelläkävijä ja visionääri perhehoidon saralla. Kun Vaalijala nyt uusien hyvinvointialueiden myötä loppuu, haluaisimme päästä tekemään Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa yhtä avointa, hedelmällistä ja jopa innovatiivista yhteistyötä kuin olemme saaneet Vaalijalan kanssa vuosien saatossa tehdä. Me perhehoitajat olemme yhteistyöhaluisia ja -kykyisiä. Mielellämme rakentaisimme yhdessä uuden hyvinvointialueen päättäjien, virkamieskunnan ja muiden toimijoiden kanssa Pohjois-Savosta uutta lippulaivaa tälle ylivoimaisesti kustannustehokkaimmalle ja laadukkaimmalle tavalle tehdä hoivatyötä.